

Verkondiging in de Sint Jansbasiliek, 22/23 oktober 2022 dertigste zondag door het jaar¹

“Heer, wees mij zondaar genadig”.

Dat is de kern van het gebed. Eerlijk zeggen hoe je eraan toe bent, wat werkelijk de stand is van jouw leven, jouw liefde of gebrek daaraan.

Julius Schnorr von Carolsfeld, de farzieeër en de tollenaar

“Het gebed van de arme dringt door de wolken heen, zolang het zijn doel niet bereikt, rust het niet...”

Een wonderlijke zin. Soms vraag je je af: hoe wordt het gebed verhoord; luistert God wel naar de arme bidder?

Volgens de grote wijsheidsleraar Jezus Sirach, die een paar eeuwen voor de Heer Jezus leefde, “rust het gebed van de arme niet”. Ook al blijft hij of zij wellicht arm, zijn gebed brengt onder ons, tussen de mensen onrust. Het gebed van de ontelbaar vele armen van de wereld maakt ons onrustig. Bidden is er niet om de problemen weg te masseren, maar om die op de tafel te houden.

“Wie zal er nu nog voor mij bidden?”

hoorde ik ooit een zoon bij de uitvaart van zijn moeder verzuchten.

Hij was in de veertig, een geslaagd en gezocht arts. Goed katholiek opgevoed, maar zoals zovelen van zijn generatie geloofde hij het wel en kwam niet meer in kerk of kluis. “Wie zal, nu mijn moeder er niet meer is, nog voor mij bidden?” Bij mij en bij velen kwam deze vraag flink binnen. De man voelde min of meer bewust aan dat het trouwe gebed van zijn moeder misschien wel niet meteen doel trof, maar dat het niet rustte. Of laten we zeggen: het liet hem niet met rust.

¹ Wijsheid Jezus Sirach 35, 12-14.16-18; 2 Timoteus 4, 6-8.16-18; Lucas 18, 9-14

Opnieuw gaat het over bidden vandaag in de lezingen.

Moeten wij veel woorden gebruiken tijdens onze gebed?

Jezus' mening is duidelijk. Hij heeft niet veel op met de mooie woorden van die farizeeër. Mooie praatjes verkopen siert een mens al niet in zijn contact met medemensen, in het gesprek met God is het al helemaal ongepast. Die vrome tempelganger staat zichzelf heilig te verklaren. 'Ik maak tenminste iets van mijn geloof, ik vast, ik geef...' Hij heeft het met zichzelf getroffen. 'Ik dank u dat ik beter ben dan al die anderen'.

Wij schudden het hoofd om zulke on-vrome praatjes, maar als gelovige is het toch zinvol dat wij bij onszelf te rade gaan en ons gebed eens onder de loep nemen.

Je kunt met vrome gezichten en woorden gemakkelijk op anderen neerzien.

Dan die tollenaar, de belastingambtenaar van de bezettende macht. Zijn volksgenoten moesten niets van deze collaborateur hebben.

Hij staat daar achterin de kerk, de ogen neergeslagen, kloppend op zijn borst. We worden getroffen door zijn uiterst korte gebed. Hij komt niet verder dan het 'Kyrie eleison'. Daarna verlaat hij de kerk alweer. Hij voelt zich niet waardig voor het Gloria, laat staan voor wat daarna nog volgt, het evangelie, de eucharistie en de communie. "Heer, ik ben niet waardig..Heer, wees mij zondaar genadig".

Een uiterst kort gebed. Jezus geeft er de voorkeur aan.

De grote mysticus Meister Eckart, uit de dertiende eeuw, preekte ooit deze fascinerende zin: "Van God wil ik zwijgen".

Geen mooie praatjes alstublieft over God.

Hij werd bijna veroordeeld als ketter.

Maar heeft hij niet een beetje gelijk?

"Heer, wees mij zondaar genadig".

Dat is de kern van het gebed. Eerlijk zeggen hoe je eraan toe bent, wat werkelijk de stand is van jouw leven, jouw liefde of gebrek daaraan.

Mijn biechtvader, een stille pater jezuïet en uitstekende luisteraar, heeft het me ooit geleerd, toen ik niet goed wist waar ik beginnen moest in de biecht. 'Het hoeft geen lijstje te zijn van kleine feitjes. Probeer onder woorden te brengen waarvoor je dankbaar bent, wat goed gaat in je leven en wat minder gaat, waarin je onvrij bent, tekortschiet.'

Die farizeeër begon goed. Hij begon te zeggen tot God: "ik dank u". Dat is mooi, om zo je biecht, je morgen- of avondgebed te beginnen: "ik dank u" (in de oorspronkelijke tekst staat daar het woord voor eucharistie).

Maar meteen daarna ontspoorde hij.

Hij begon over *anderen* te praten. Dat hoor je veel onder mensen, ook onder gelovigen. Ze weten precies wat er scheelt aan anderen, aan mensen die anders denken en geloven. Ze oordelen over anderen om zelf maar niet onder het oordeel te komen.

De liturgie heeft gelijk. Je kunt beter beginnen met het 'Kyrie, Heer ontferm U, wees mij zondaar genadig'.

Zondaar...bén ik dat dan? Wat is dat, zondaar zijn?

Dat ik op grenzen stuit, dat ik beperkt ben en dat het bevrijdend is dat onder ogen te zien en eerlijk te zeggen. Dan heeft de ander de kans om mij genadig te zijn, mij te aanvaarden, juist ook met mijn mindere kanten; dat God de kans krijgt bij mij binnen te komen, mij te vergeven, lief te hebben. Juist door de scheuren en kieren van mijn bestaan kan hij binnenkomen. Anders stuit Hij op mijn borst vooruit, mijn geheven ogen, mijn opgeheven hoofd, mijn lijf en leven dat ik op slot heb gezet, onbereikbaar voor God en de mensen. Terwijl achter die stoere façade wellicht een angstig mens schuilgaat, die hunkert naar tedere liefde en genade.

Die moge in overvloed ons deel zijn. Amen.
pastoor Nico van der Peet